

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Кафедра міжнародних відносин та журналістики

Рада молодих учених

**ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії
науки ім. Г. М. Доброва НАН України»**

Рада молодих учених

Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

**Комітет освіти, науки, молоді та спорту Громадської ради Київської
міської державної адміністрації**

**Комітет з питань суспільного розвитку та суспільно-владних
відносин при Міністерстві юстиції України**

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

**ІІІ Всеукраїнська науково-практична
Інтернет-конференція
молодих учених та студентів**

м. Київ, Україна, 1 грудня 2023 р.

205 р. URL : <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/k> (access date 11.24.2023).

3. Makhinov V. (2012) Sociocultural communication as the genesis of linguistic personality. *Education of the country. Politology. Psychology. Communications*. 2012. №. 2. URL : <https://social-science.uu.edu.ua/article/835> (access date 11.25.2023).

МОМОТ Н. М.

к.філол.н., доцент,
завідувач кафедри міжнародних відносин та журналістики,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ

MomotNM@krok.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1054-4517>

МІСЦЕ УКРАЇНИ У ГЕОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ЄВРОПИ (НА МАТЕРІАЛІ «НАРИСІВ З ІСТОРІЇ НАШОЇ КУЛЬТУРИ» Є. МАЛАНЮКА)

Постановка проблеми та актуальність. Складні історичні віхи більшовицької окупації, її гегемонії після Другої світової війни трагічно вплинули на життя в Україні. Еміграція зросла після війни, розширивши свої географічні горизонти від Європи до Америки. Українська інтелігенція в екзилі шукала свого шляху за океаном у надії облаштувати своє існування. Саме тому цей спільний біль, драматичні спомини давали сили творити той мистецький спадок, що не лише збагатив українську культуру, а й дав можливість зберегти той вільний творчий інтелектуальний потенціал, що витворив сміливу потужну українську думку. Таку національну пам'ять, ставлення до національної духовності спостерігаємо у згармонізованій системі світогляду поета та публіциста Євгена Маланюка, зокрема у його публіцистичній праці «Нариси з історії нашої культури».

Метою статті є аналіз «Нарисів з історії нашої культури» Є. Маланюка щодо

місця України у геокультурному та геополітичному просторі Європи.

Виклад основного матеріалу. У власних спостереженнях у «Нарисах з історії нашої культури» Є. Маланюк визначає ключовий переломний хід переміщення полярності у геокультурному та геополітичному просторі від Греції до Риму за часів Київської держави Середньовіччя. На зміну культуроплідним процесам приходять явища, пов'язані з культурою політичною, державною, військовою, правничою. Від центрального образу особистості вектор зміщується на дисципліну, ієрархію, цілість. Індивідуальність повинна зайняти структурно-будівне місце. Маланюк убачає набуття спільної ідентичності з антами, спираючись на первнів з-поміж візантійських джерел – Маврикія, Прокопія Кесарійського (VI ст.). Як висновок такого аналізу, хліборобські племена отримали мілітарні можливості, але не державницькі. А далі Маланюк досить логічно перейде до принципово концептуальної у його творчості теми (поезія навіть загострено її розкриває) – варязтво як матеріальна складова нашої історії. Полемізуючи з М. Грушевським, який поборював «норманську теорію», Маланюк його бачить навіть у козацтві. За його теорією, шведи були названі фінами «руотсі», тризуб має свої відбитки у Данії, національні кольори відбиті у національній кольористиці Швеції, скандинавські імена перших князів тощо. Важливою тезою цієї частини нарису є такі рядки: «Видається певним, що мусіла з'явитись якась сила, якийсь чинник, який збудив осілого хлібороба, заколисаного геокультурними і геополітичними умовами, до державного життя, який дав йому своєрідну мілітарно-державну «ін'єкцію», який прищепив йому почуття «меча» і «держави», коротше, виконав роль «Риму» в нашій історії. І таким чином були, без сумніву, нормани, що їх наш літопис зве «варягами» [2, с. 26]. Для Маланюка це вказує на певний рушійний фактор, що пояснює таку цивілізаційну концепцію – перехід від концепції нації до концепції цивілізації. Саме шляхом «із варяг у греки» приходять до Києва норманська династія Рюриковичів. Маланюк розкриває феномен «українізації» варягів: князь Ігор (чоловік Ольги), Святослав Завойовник (онук Рюрика, син Гельги – Ольги). Явища, які подаються у нарисі, демонструють розвиток

культури і цивілізації на теренах тодішньої української землі, зародження й формування тієї ментальності, яка проявиться у подальшому з різних позицій: з постійним процесом боротьби за території та вольності й помилками князів-завойовників (як-от Святослав Завойовник, який знищив каганат, відкривши ворота Азії). Як висновок, Маланюк резюмує цю частину історії як нестачу «Риму» у вирішенні важливих питань Закону. Наше київське Середньовіччя створить пласт літератури, що стане пам'ятками давньоукраїнської культури, але шлях України, разом з тим, піде через Болгарію. Софія, перша бібліотека, становлення освіти, створення літописів, патериків тощо – все це є свідомством української культури середньовічного Києва. Такі тенденції культуробачення автора визначають 1054 рік як розподіл єдиного до того християнства. Маланюк відчуває усю трагедію України, яка прагла усамостійнення Київської Церкви.

Висновок. Формулюючи питання політичні, Є. Маланюк зазначив, що «Київ XIII ст. завалився, як політичний твір, але київська культура жила». Манускрипт, що дивом трансформувався через століття, «Слово про Ігорів похід» - «зацілілий фрагмент Київського Середньовіччя». Мистецька, літературна, політична, духовна пам'ятка українського народу щоразу фальшувалася, відбиралася у нас – як-то пам'ятка «московська», «всеросійська», а загалом «сфальшована», яка насправді не повинна перекладатися. Бо та оригінальна мова – наша українська латина, приваблива своєю живучістю, історичною пам'яттю та національною свідомістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маланюк Є. Книга спостережень. Київ : Атіка. 1995. 235 с.
2. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. Нью-Йорк: ООЧСУ та СУМА. 1954. 80 с.
3. Нога М. А. Творчість Євгена Маланюка: етноментальний аспект. URL : http://odrodzenie.org.ua/2003-6/konf/04_2005/noga.pdf (дата звернення: 08.11.2023).